

צללים על שירתו השמשיית

מאת נתן גורן

**קרירי כי תוסיף נקרירי ילך,
בששם ללב קושט אותו וללא בת-קול
(הקדם שיט שלא)**

שיר זה נכתב בשחייתמנה שבגרמניה אחר מלחמת העולם הראשונה ואמנם חי אז המשורר במצוקה גדולה ובבידודות איד פת. ויש לנו עדות מסייעת להרגשת בדי דוח עמוקה זו של שטרניחובסקי בשירו "סרחה הכלנית":

לא נקצתה יד טובה - יד עתים

**לשיר -
בכל ערץ ששפט ומטת שפי כתל
ושקרה לי ופורה לשלטה לי ציד -
כי אין לי. כי אין לי גבוי
בשרץ גבוי אין כל**

(סרחה הכלנית)

ועד היכן תפיק למשורר באותן השנים רגש פו ותקב נראה גם מהשיר "בקעה של קדוח", שכבר נכתב בירושלים, ובכל זאת תודה הוא תוך כשב קודד: "פי העריב כגורי, פי הקודד חך שירי ד"

ולדי עומק עצבותו ומרידותו הגיע שטרניחובסקי בסמכות וחדות שלו "אני - לי משלי אין כלום, גם לא שולחן". קודא אתה שורח עצבות אלו ולפני קמה רשת משורר פוע ורזי האבה עמוקה, פחדש ומטוכוב, איש מבטבים גדלים...

היש בכל אלו גבוליים משום ליצני ה פואטיקה? והיין כל זה נערך במערכי הלב, בנגות קודרת, עגם לא תמיד נתנו, כמובן, את אותותיהם בשיריו להטפיה קודרת ומסייחת השוכה פרישה, אבל בכל זאת קנה בלבו זו לואיב על כי רשע כל

ב שירת שטרניחובסקי ריצו אורים מר היקים עד כדי סנור העינים, והקוראים הטובים נמעו אור זה עד לשכרה, והרי כה עליו, בהיר, איתן, פועק, שכויראונים ויה; בך בית ביקום, בים וביבשה, בשדה וביער, צפרים ופרחים, דוממים ובעלי חי, סלעים ומדבריות - לכולם שלוחות שירתו הגיעו. הן היה איש הקוסמוס והאיפוס, השכרון והתג, העליצות ללא גבול, ואף על פי כן יגחו כאילו מאיזה סדקים צללים כהים, ויעלו על אפקים בהירים אלה להעיבם.

עוד בעצם ימי נעוריו השוקקים והתוספי סים, כשהתהלך הגור ועסור הרעלם פורח באודיסה - נתפרצה מלבו איוו אגוה מיר אשתו: "נטע זר את לעמך, ציין גברי לכלי" וכעדות לצביסת הזרות וההתגברות ת בוא העובדה, שדוקא אחר-העם, הארי שב חבורת המופרים בתקופת הבראשית של ה משורה, לא רצה להודיע כמה משיריו (אגרות אחר-העם), ר"תושיה" לא הודיעה את חוברת השירים הראשונה שלו "חד יונות ומגנינות" אלא לאחר המלצה נמר רצת והקדמה מאת ראובן בריינין.

עברו שנים ושטרניחובסקי הגיע לחיש בים גדולים בשירה העברית, העניק לני את האידיליות הוזהרות, ובחזק את "ברית מילה" - שהתגוססה באותם הימים כבית פדות מרוח ורב אורים, שיא האטיקה ה עברית של התקופה הזיא, ובכל זאת נד מלמו מפי חרוזים מקפואים בעומץ יגנם:

**בששם שששית. טפת סקי קדק וקרלי,
וקלב שלם בכל ניסיו. בניב**

**שירטניח
סייתי תועה גלסוד פגדת בני שפי
ששפי כרבת-קברים עד לים**

**קקלסם:
ושירי וגרי. שיר דר ללב ששטי.**

אחד שחי שנים במחיצתו של המשורר והיה עד שמיעה לשיחותיו. לא נחטא לאפת אם נאמר, כי בעל-פה הביע המשורר את מרידותו בצורה לא פחות חריפה, אם, כי, כמובן, פחות שיריה... זה סבל כאבי תסביכים, לא פעם היה מתאונן באזני סופרים, וגם באזני כותבי הסורים האלה, שאין מבינים ואין מרבי שים בשירתו.

שמורה בזכרוני עובדה אחת: כתבתי פעם רשימה קטנה להופעת שירו "דוחות של אמברים". והנה פרץ בשעת פגישתנו בזהלה ובסרוניה כאחת: כתבת על שירי, משמע הבנת אותו, והם טוענים: לא מובן... לא פירש מי "הם", אבל תמיד היה רוטן על איזה "הם"... והתמרמר קשות.

האמת ניתנה להאמר, כי במשך תקופה ארוכה היתה שירת שטרניחובסקי, בעיקר הליריקה שלו, כאילו נטולת יסודות "עבריים", מחוססת, "גויית" במקשה, לא נמלצת כל כך, והיתה זרה לרבים מבני הדור, ואחר-העם היה בשעתו נאמן לדוח הדור בהתגברותו לשירה זו. וגם פרישניז בימים ההם כברינין, פאפירנג, העיקר קלוזגר, שעשו לכאורה שלחות גדולה למשורר - יותר משקידבו שירה זו ללבבות, הרחיקה לעתים בעצם הגדווחיהם חמד רת שירתו כ"יוגית". לא פעם שמעתי פרוז ית קשות מפיו של המשורר על כמה מבקרים שעומדים כל ישיהם בכרך הרד שון של שיריו ורזוקים לגמרי מכל אשר יצר אחר כך, ואכן, עם כל בדר לוח של שטרניחובסקי וההגדרה העמוקה שרחשו אליו רבים וכן טובים - הרגיש את עצמו מוזכב. זאת היא האמת המרה, ומכאן צלילי היגון הקודר המנמרים בכמה משיריו. גם על האופק הבודד ביותר של שירה ישראל הארשה, גם על שפט שירוחו, על שטרניחובסקי, רב צו צללים הם לא העיבו את שירוחו, היא ויזהו ונשאר שששית, אבל יש ותתאמן לבך למרחה הצללים על שירי שטרניחובסקי.